

МВС України
Харківський національний університет внутрішніх справ
Головне управління Національної поліції в Харківській області

**ВЗАЄМОДІЯ
ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІЦІЇ З ПРЕДСТАВНИКАМИ ЗМІ
ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ**

Методичні рекомендації

Видання друге, виправлене

Харків
ХНУВС
2018

Автори-укладачі:

Бугайчук К. Л. – завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Сердюк О. О. – заступник завідувача науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, кандидат соціологічних наук, доцент;

Гладкова Є. О. – старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, кандидат юридичних наук;

Щербакова І. В. – начальник відділу зв'язків з громадськістю Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат соціологічних наук;

Баранник О. Б. – начальник відділу комунікацій Головного управління Національної поліції в Харківській області, заслужений журналіст України

Рецензенти:

Сокурєнко В. В. – ректор Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, генерал поліції третього рангу;

Бєх О. В. – начальник Головного управління Національної поліції в Харківській області, генерал поліції третього рангу

Схвалено на засіданні науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності ХНУВС 27 жовтня 2017 р., протокол № 11

ЗМІСТ

I. Правовий статус працівників Національної поліції, журналістів та інших представників засобів масової інформації (ЗМІ)	4
II. Принципи діяльності працівників Національної поліції та представників ЗМІ	7
III. Права працівників Національної поліції та представників засобів масової інформації	13
IV. Обов'язки працівників Національної поліції та представників засобів масової інформації	19
V. Відповідальність за перешкодження професійній діяльності журналістів та працівників Національної поліції	21
РЕКОМЕНДАЦІЇ	23

І. Правовий статус працівників Національної поліції, журналістів та інших представників засобів масової інформації (ЗМІ)

Працівники Національної поліції	Журналісти і представники ЗМІ
<u>Конституція України</u>	<u>Конституція України</u>
<p>Стаття 19. Правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством.</p> <p>Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.</p>	<p>Стаття 34. Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.</p> <p>Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір.</p> <p>Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.</p>
<u>Закон України «Про Національну поліцію»</u>	<u>Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні»</u>
<p>Стаття 17. Поліцейський</p> <p>Поліцейським є громадянин України, який склав Присягу поліцейського, проходить службу на відповідних посадах у поліції і якому присвоєно спеціальне звання поліції.</p> <p>Поліцейський має службове посвідчення та спеціальний жетон. Зразки та порядок видання службових посвідчень та спеціальних жетонів затверджує Міністр внутрішніх справ.</p>	<p>Стаття 7. Суб'єкти діяльності друкованих засобів масової інформації</p> <p>До суб'єктів діяльності друкованих засобів масової інформації належать засновник (співзасновники) друкованого засобу масової інформації, його редактор (головний редактор, редакційна колегія, редакція, трудовий колектив редакції, журналістський колектив, журналіст, автор, видавець, розповсюджувач.</p>

	<p>Стаття 25. Журналіст редакції друкованого засобу масової інформації</p> <p>Журналістом редакції друкованого засобу масової інформації відповідно до цього Закону є творчий працівник, який професійно збирає, одержує, створює і займається підготовкою інформації для друкованого засобу масової інформації та діє на підставі трудових чи інших договірних відносин з його редакцією або займається такою діяльністю за її уповноваженням, що підтверджується редакційним посвідченням чи іншим документом, виданим йому редакцією цього друкованого засобу масової інформації.</p> <p>Професійна належність журналіста може підтверджуватися документом, виданим професійним об'єднанням журналістів.</p> <p>На особу, якій видано редакційне посвідчення чи інший документ, що підтверджує повноваження, надані їй редакцією друкованого засобу масової інформації, або її професійну належність, поширюються права і обов'язки, зазначені у статті 26 цього Закону.</p>
<p><u>Закон України «Про Національну поліцію»</u></p> <p>Стаття 1. Національна поліція України</p> <p>1. Національна поліція України (далі – поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.</p> <p>2. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом.</p>	<p><u>Закон України «Про інформацію»</u></p> <p>Стаття 5. Право на інформацію</p> <p>Кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів.</p> <p>Реалізація права на інформацію не повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб.</p>

Закон України «Про Національну поліцію»

Стаття 2. Завдання поліції

1. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:

1) забезпечення публічної безпеки і порядку;

2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;

3) протидії злочинності;

4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Закон України «Про інформацію»

Стаття 6. Гарантії права на інформацію

Право на інформацію забезпечується:

– створенням механізму реалізації права на інформацію;

– створенням можливостей для вільного доступу до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів, інших інформаційних банків, баз даних, інформаційних ресурсів;

– обов'язком суб'єктів владних повноважень інформувати громадськість та засоби масової інформації про свою діяльність і прийняті рішення;

– обов'язком суб'єктів владних повноважень визначити спеціальні підрозділи або відповідальних осіб для забезпечення доступу запитувачів до інформації;

– здійсненням державного і громадського контролю за додержанням законодавства про інформацію;

– встановленням відповідальності за порушення законодавства про інформацію.

Право на інформацію може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

II. Принципи діяльності працівників Національної поліції та представників ЗМІ

Працівники поліції	Журналісти і представники ЗМІ
<p style="text-align: center;"><u>Закон України «Про Національну поліцію»</u></p> <p>Стаття 6. Верховенство права</p> <p>1. Поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.</p> <p>2. Принцип верховенства права застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Закон України «Про інформацію»</u></p> <p>Стаття 7. Охорона права на інформацію</p> <p>1. Право на інформацію охороняється законом. Держава гарантує всім суб'єктам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації.</p> <p>2. Ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом.</p> <p>Суб'єкт інформаційних відносин може вимагати усунення будь-яких порушень його права на інформацію.</p> <p>3. Забороняється вилучення і знищення друкованих видань, експонатів, інформаційних банків, документів з архівних, бібліотечних, музейних фондів, крім встановлених законом випадків або на підставі рішення суду.</p> <p>4. Право на інформацію, створену в процесі діяльності фізичної чи юридичної особи, суб'єкта владних повноважень або за рахунок фізичної чи юридичної особи, Державного бюджету України, місцевого бюджету, охороняється в порядку, визначеному законом.</p>
<p style="text-align: center;"><u>Закон України «Про Національну поліцію»</u></p> <p>Стаття 7. Дотримання прав і свобод людини</p> <p>1. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких нада-</p>	<p style="text-align: center;"><u>Закон України «Про інформацію»</u></p> <p>Стаття 24. Заборона цензури та заборона втручання в професійну діяльність журналістів і засобів масової інформації</p> <p>1. Забороняється цензура – будь-яка вимога, спрямована, зокрема, до журналіста, засобу масової інформації, його засновника (співзасновника),</p>

на Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації.

2. Обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції.

3. Здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування.

4. Поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів щодо їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про такі факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності.

У разі виявлення таких дій поліцейський зобов'язаний повідомити про це орган досудового розслідування, уповноважений на розслідування відповідних злочинів, вчинених поліцейськими.

5. У діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних,

видавця, керівника, розповсюджувача, узгоджувати інформацію до її поширення або накладення заборони чи перешкоджання в будь-якій іншій формі тиражуванню або поширенню інформації.

Ця заборона не поширюється на випадки, коли попереднє узгодження інформації здійснюється на підставі закону, а також у разі накладення судом заборони на поширення інформації.

2. Забороняються втручання у професійну діяльність журналістів, контроль за змістом поширюваної інформації, зокрема з метою поширення чи непоширення певної інформації, замовчування суспільно необхідної інформації, накладення заборони на висвітлення окремих тем, показ окремих осіб або поширення інформації про них, заборони критикувати суб'єкти владних повноважень, крім випадків, встановлених законом, договором між засновником (власником) і трудовим колективом, редакційним статутом.

3. Умисне перешкоджання законній професійній діяльності журналістів та/або переслідування журналіста за виконання професійних обов'язків, за критику тягне за собою відповідальність згідно із законами України.

<p>релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками.</p>	
<p><u>Закон України «Про Національну поліцію»</u></p> <p>Стаття 8. Законність</p> <p>1. Поліція діє виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України.</p> <p>2. Поліцейському заборонено виконувати злочинні чи явно незаконні розпорядження та накази.</p> <p>3. Накази, розпорядження та доручення вищих органів, керівників, посадових та службових осіб, політична, економічна або інша доцільність не можуть бути підставою для порушення поліцейським Конституції та законів України.</p>	<p><u>Закон України «Про інформацію»</u></p> <p>Стаття 25. Гарантії діяльності засобів масової інформації та журналістів</p> <p>1. Під час виконання професійних обов'язків журналіст має право здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом.</p> <p>2. Журналіст має право безперешкодно відвідувати приміщення суб'єктів владних повноважень, відкриті заходи, які ними проводяться, та бути особисто прийнятим у розумні строки їх посадовими і службовими особами, крім випадків, визначених законодавством.</p> <p>3. Журналіст має право не розкривати джерело інформації або інформацію, яка дозволяє встановити джерела інформації, крім випадків, коли його зобов'язано до цього рішенням суду на основі закону.</p> <p>4. Після пред'явлення документа, що засвідчує його професійну належність, працівник засобу масової інформації має право збирати інформацію в районах стихійного лиха, катастроф, у місцях аварій, масових безпорядків, воєнних дій, крім випадків, передбачених законом.</p> <p>5. Журналіст має право поширювати підготовлені ним матеріали (фонограми, відеозаписи, письмові тексти тощо) за власним підписом (авторством) або під умовним ім'ям (псевдонімом).</p> <p>6. Журналіст засобу масової інформації має право відмовитися від</p>

	<p>авторства (підпису) на матеріал, якщо його зміст після редакційної правки (редагування) суперечить його переконанням.</p> <p>7. Права та обов'язки журналіста, працівника засобу масової інформації, визначені цим Законом, поширюються на зарубіжних журналістів, працівників зарубіжних засобів масової інформації, які працюють в Україні.</p>
<p><u>Закон України «Про Національну поліцію»</u></p> <p>Стаття 9. Відкритість та прозорість</p> <p>1. Поліція здійснює свою діяльність на засадах відкритості та прозорості в межах, визначених Конституцією та законами України.</p> <p>2. Поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку.</p> <p>3. Поліція забезпечує доступ до публічної інформації, володільцем якої вона є, у порядку та відповідно до вимог, визначених законом.</p> <p>4. Поліція може оприлюднювати (поширювати) інформацію з обмеженим доступом лише у випадках та в порядку, визначених законом.</p> <p>5. Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність поліції, обов'язково оприлюднюються на веб-порталі центрального органу управління поліції. Нормативно-правові акти з обмеженим доступом оприлюднюються у випадках та в порядку, визначених законом.</p> <p>6. Проекти нормативно-правових актів, що стосуються прав та свобод людини, обов'язково проходять громадське обговорення в порядку,</p>	<p><u>Закон України «Про інформацію»</u></p> <p>Стаття 29. Поширення суспільно необхідної інформації</p> <p>1. Інформація з обмеженим доступом може бути поширена, якщо вона є суспільно необхідною, тобто є предметом суспільного інтересу, і право громадськості знати цю інформацію переважає потенційну шкоду від її поширення.</p> <p>2. Предметом суспільного інтересу вважається інформація, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо.</p> <p><u>Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні»</u></p> <p>Стаття 26. Права та обов'язки журналіста редакції. Частина 2</p> <p>Журналіст має право:</p> <p>7) по пред'явленні редакційного посвідчення чи іншого документа, що підтверджує його професійну належність або повноваження, надані редакцією друкованого засобу масової інформації, перебувати в районі стихійного лиха,</p>

<p>визначеному Міністром внутрішніх справ України.</p>	<p>катастроф, в місцях аварій, масових безпорядків, на мітингах і демонстраціях, на територіях, де оголошено надзвичайний стан.</p>
<p><u>Закон України «Про Національну поліцію»</u></p> <p>Стаття 10. Політична нейтральність</p> <p>1. Поліція забезпечує захист прав та свобод людини незалежно від політичних переконань та партійної належності.</p> <p>2. Поліція у своїй діяльності є незалежною від рішень, заяв чи позицій політичних партій та громадських об'єднань.</p> <p>3. В органах і підрозділах поліції заборонено використовувати будь-які предмети, на яких зображена символіка політичних партій, та провадити політичну діяльність.</p> <p>4. Поліцейським заборонено висловлювати особисте ставлення до діяльності політичних партій під час виконання службових повноважень, а також використовувати службові повноваження у політичних цілях.</p>	<p><u>Цивільний кодекс України</u></p> <p>Стаття 296. Право на використання імені</p> <p>1. Фізична особа має право використовувати своє ім'я у всіх сферах своєї діяльності.</p> <p>2. Використання імені фізичної особи в літературних та інших творах, крім творів документального характеру, як персонажа (дійової особи) допускається лише за її згодою, а після її смерті – за згодою її дітей, вдови (вдівця), а якщо їх немає, – батьків, братів та сестер.</p> <p>3. Використання імені фізичної особи з метою висвітлення її діяльності або діяльності організації, в якій вона працює чи навчається, що ґрунтується на відповідних документах (звіти, стенограми, протоколи, аудіо-, відеозаписи, архівні матеріали тощо), допускається без її згоди.</p> <p>4. Ім'я фізичної особи, яка затримана, підозрюється чи обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, або особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може бути використане (обнародоване) лише в разі набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо неї або винесення постанови у справі про адміністративне правопорушення та в інших випадках, передбачених законом.</p>

Закон України «Про Національну поліцію»

Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства

1. Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

2. З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.

3. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

4. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Цивільний кодекс України

Стаття 307. Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок

1. Фізична особа може бути знята на фото, кіно-, теле- чи відеоплівку лише за її згодою. Згода особи на знімання її на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку припускається, якщо зйомки проводяться відкрито на вулиці, на зборах, конференціях, мітингах та інших заходах публічного характеру.

2. Фізична особа, яка погодилася на знімання її на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку, може вимагати припинення їх публічного показу в тій частині, яка стосується її особистого життя. Витрати, пов'язані з демонтажем виставки чи запису, відшкодовуються цією фізичною особою.

3. Знімання фізичної особи на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку, в тому числі таємне, без згоди особи може бути проведене лише у випадках, встановлених законом.

III. Права працівників Національної поліції та представників засобів масової інформації

Працівники поліції	Журналісти і представники ЗМІ
<p><i>Закон України «Про Національну поліцію»</i></p> <p>Стаття 23. Основні повноваження поліції</p> <p>1. Поліція відповідно до покладених на неї завдань:</p> <ol style="list-style-type: none">здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом;	<p><i>Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні»</i></p> <p>Стаття 26. Права та обов'язки журналіста редакції. Частина 2</p> <p>Журналіст має право:</p> <ol style="list-style-type: none">на вільне одержання, використання, поширення (публікацію) та зберігання інформації;відвідувати державні органи, органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи і організації та бути прийнятим їх посадовими особами;відкрито здійснювати записи, в тому числі із застосуванням будь-яких технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом;на вільний доступ до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів; обмеження цього доступу зумовлюються лише специфікою цінностей та особливими умовами їх збереження, що визначаються чинним законодавством України;по пред'явленні редакційного посвідчення чи іншого документа, що підтверджує його професійну належність або повноваження, надані редакцією друкованого засобу масової інформації, перебувати в районі стихійного лиха, катастроф, в місцях аварій, масових безпорядків, на мітингах і демонстраціях, на територіях, де оголошено надзвичайний стан;звертатися до спеціалістів при перевірці одержаних інформаційних матеріалів;

8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання;

9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;

10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;

11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;

12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;

13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;

14) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я;

15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я,

9) поширювати підготовлені ним повідомлення і матеріали за власним підписом, під умовним ім'ям (псевдонімом) або без підпису (анонімно);

10) відмовлятися від публікації матеріалу за власним підписом, якщо його зміст після редакційної правки суперечить особистим переконанням автора;

11) на збереження таємниці авторства та джерел інформації, за винятком випадків, коли ці таємниці обнародуються на вимогу суду.

вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом;

16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом;

17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;

18) вживає заходів для запобігання та протидії домашньому насильству або насильству за ознакою статі;

19) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони;

20) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності;

21) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ;

22) здійснює у визначеному законом порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зда-

ної або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боеприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин;

23) здійснює контроль у межах своєї компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення;

24) сприяє забезпеченню відповідно до закону правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх оголошення на всій території України або в окремій місцевості;

25) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону та міжнародних договорів України;

26) здійснює оперативно-розшукову діяльність відповідно до закону;

27) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), а також вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю державних виконавців, приватних виконавців та інших осіб, які беруть участь у вчиненні виконавчих дій, здійснює привід у виконавчому провадженні, здійснює розшук боржника чи дитини у виконавчому провадженні у випадках, передбачених законом або рішенням суду.

Залучення для проведення виконавчих дій працівників поліції здійснюється за вмотивованою постановою виконавця, яка надсилається керівнику територіального органу поліції за міс-

<p>цем проведення відповідної виконавчої дії. Відмова у залученні поліції для проведення виконавчих дій допускається лише з підстав залучення особового складу даного територіального органу поліції до припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень, а також для подолання наслідків масштабних аварій чи інших масштабних надзвичайних ситуацій;</p> <p>28) забезпечує інформування Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, про хід досудового розслідування, вжиття заходів для розшуку осіб, зниклих безвісти, у тому числі осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, для внесення даних до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.</p>	
<p><u>Закон України «Про Національну поліцію»</u></p> <p>Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи</p> <p>1. Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – перевірка документів особи; – опитування особи; – поверхнева перевірка і огляд; – зупинення транспортного засобу; – вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території; – обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю; – проникнення до житла чи іншого володіння особи; – перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ; – застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів 	<p><u>Закон України «Про інформацію»</u></p> <p>Стаття 25. Гарантії діяльності засобів масової інформації та журналістів (частини 1–4)</p> <p>Журналіст має право:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом; 2) безперешкодно відвідувати приміщення суб'єктів владних повноважень, відкриті заходи, які ними проводяться, та бути особисто прийнятим у розумні строки їх посадовими і службовими особами, крім випадків, визначених законодавством; 3) не розкривати джерело інформації або інформацію, яка дозволяє встановити джерела інформації, крім випадків, коли його зобов'язано до цього рішенням суду на основі закону. 4) Після пред'явлення документа, що

<p>фото- і кінозйомки, відеозапису;</p> <ul style="list-style-type: none">– перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;– поліцейське піклування. <p>2. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.</p>	<p>засвідчує його професійну належність, працівник засобу масової інформації має право збирати інформацію в районах стихійного лиха, катастроф, у місцях аварій, масових безпорядків, воєнних дій, крім випадків, передбачених законом.</p> <p>Крім того, журналіст має право звернутися до працівників Національної поліції за поясненням або допомогою (див. розділ «Рекомендації»).</p>
---	--

IV. **Обов'язки працівників Національної поліції та представників засобів масової інформації**

Працівники поліції	Журналісти і представники ЗМІ
<p><i>Закон України «Про Національну поліцію»</i></p> <p>Стаття 18. Основні обов'язки поліцейського</p> <p>1. Поліцейський зобов'язаний:</p> <ul style="list-style-type: none"> – неухильно дотримуватися положень Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського; – професійно виконувати свої службові обов'язки відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва; – поважати і не порушувати прав і свобод людини; – надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я; – зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків; – інформувати безпосереднього керівника про обставини, що унеможливають його подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді. <p>2. Поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про</p>	<p><i>Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні»</i></p> <p>Стаття 26. Права та обов'язки журналіста редакції. Частина 3</p> <p>Журналіст зобов'язаний:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) дотримуватися програми діяльності друкованого засобу масової інформації, з редакцією якого він перебуває у трудових або інших договірних відносинах, керуватися положеннями статуту редакції; 2) подавати для публікації об'єктивну і достовірну інформацію; 3) задовольняти прохання осіб, які надають інформацію, щодо їх авторства або збереження таємниці авторства; 4) відмовлятися від доручення редактора (головного редактора) чи редакції, якщо воно не може бути виконано без порушення Закону; 5) представлятися та пред'являти редакційне посвідчення чи інший документ, що підтверджує його професійну належність або повноваження, надані редакцією друкованого засобу масової інформації; 6) виконувати обов'язки учасника інформаційних відносин; 7) утримуватися від поширення в комерційних цілях інформаційних матеріалів, які містять рекламні відомості про реквізити виробника продукції чи послуг (його адресу, контактний телефон, банківський рахунок), комерційні ознаки товару чи послуг тощо.

події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції.

3. Звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук.

4. Додаткові обов'язки, пов'язані з проходженням поліцейським служби в поліції, можуть бути покладені на нього виключно законом.

Стаття 3. Неприпустимість зловживання свободою діяльності друкованих засобів масової інформації

Забороняється використання друкованих засобів масової інформації для:

- закликів до захоплення влади, насильницької зміни конституційного ладу або територіальної цілісності України;

- пропаганди війни, насильства та жорстокості;

- розпалювання расової, національної, релігійної ворожнечі;

- розповсюдження порнографії, а також з метою вчинення терористичних актів та інших кримінально караних діянь;

- пропаганди комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки;

- популяризації або пропаганди держави-агресора та її органів влади, представників органів влади держави-агресора та їхніх дій, що створюють позитивний образ держави-агресора, виправдовують чи визнають правомірною окупацію території України;

- втручання в особисте і сімейне життя особи, крім випадків, передбачених законом;

- заподіяння шкоди честі і гідності особи;

- розголошення будь-якої інформації, яка може призвести до вказання на особу неповнолітнього правопорушника без його згоди і згоди його законного представника.

Журналіст несе відповідальність в межах чинного законодавства за перевищення своїх прав і невиконання обов'язків.

V. Відповідальність за перешкоджання професійній діяльності журналістів та працівників Національної поліції

Працівники поліції	Журналісти і представники ЗМІ
<p style="text-align: center;"><u>Кодекс України про адміністративні правопорушення</u></p> <p>Стаття 185. Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця</p> <p>Порушення встановленого порядку організації або проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій.</p> <p style="text-align: center;"><u>Кримінальний кодекс України</u></p> <p>Стаття 345. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу</p> <p>Погроза вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна щодо працівника правоохоронного органу, а також щодо його близьких родичів у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Кримінальний кодекс України</u></p> <p>Стаття 171. Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів</p> <p>1. Незаконне вилучення зібраних, опрацьованих, підготовлених журналістом матеріалів і технічних засобів, якими він користується у зв'язку із своєю професійною діяльністю, незаконна відмова у доступі журналіста до інформації, незаконна заборона висвітлення окремих тем, показу окремих осіб, критики суб'єкта владних повноважень, а так само будь-яке інше умисне перешкоджання здійсненню журналістом законної професійної діяльності.</p> <p>2. Вплив у будь-якій формі на журналіста з метою перешкоджання виконанню ним професійних обов'язків або переслідування журналіста у зв'язку з його законною професійною діяльністю.</p> <p>3. Дії, передбачені частиною другою цієї статті, якщо вони були вчинені службовою особою з використанням свого службового становища або за попередньою змовою групою осіб.</p> <p>Стаття 345-1. Погроза або насильство щодо журналіста</p> <p>1. Погроза вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна щодо журналіста, його близьких родичів чи членів сім'ї у зв'язку із здійсненням цим журналістом законної професійної діяльності.</p> <p>2. Умисне заподіяння журналісту, його близьким родичам чи членам сім'ї побоїв, легких або середньої тяжкості</p>

тілесних ушкоджень у зв'язку із здійсненням цим журналістом законної професійної діяльності.

3. Умисне заподіяння журналісту, його близьким родичам чи членам сім'ї тяжкого тілесного ушкодження у зв'язку із здійсненням цим журналістом законної професійної діяльності.

Стаття 347-1. Умисне знищення або пошкодження майна журналіста

1. Умисне знищення або пошкодження майна, що належить журналісту, його близьким родичам чи членам сім'ї, у зв'язку із здійсненням цим журналістом законної професійної діяльності.

2. Ті самі дії, вчинені шляхом підпалу, вибуху або іншим загальнонебезпечним способом, або такі, що спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки.

Стаття 348-1. Посягання на життя журналіста

Вбивство або замах на вбивство журналіста, його близьких родичів чи членів сім'ї у зв'язку із здійсненням цим журналістом законної професійної діяльності.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Збір та оприлюднення публічної інформації

Загальні права журналістів:

1) здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом;

2) безперешкодно відвідувати приміщення суб'єктів владних повноважень, відкриті заходи, які ними проводяться, та бути особисто прийнятим у розумні строки їх посадовими і службовими особами, крім випадків та обмежень, визначених законодавством;

3) після пред'явлення документа, що засвідчує його професійну належність, працівник засобу масової інформації має право збирати інформацію в районах стихійного лиха, катастроф, у місцях аварій, масових безпорядків, воєнних дій, крім випадків, передбачених законом.

Загальні обов'язки журналістів:

1) подавати для публікації об'єктивну і достовірну інформацію;

2) представлятися та пред'являти редакційне посвідчення чи інший документ, що засвідчує його належність до засобу масової інформації;

3) дотримуватися встановлених суб'єктом владних повноважень правил внутрішнього трудового розпорядку, не перешкоджати діяльності його службових та посадових осіб.

Отже, працівникам поліції слід мати на увазі, що журналіст або представник ЗМІ по пред'явленні редакційного посвідчення (з акредитацією або без) чи іншого документа, що підтверджує його професійну належність або повноваження, наданого редакцією друкованого засобу масової інформації, має право на збирання та оприлюднення публічної інформації.

Працівник поліції має право заборонити журналісту збирати та/чи оприлюднювати публічну інформацію у випадках, коли шкода від оприлюднення інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні (стаття 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»), зокрема:

- коли розголошення інформації може завдати істотної шкоди інтересам національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку;
- з метою запобігання заворушенням чи злочинам;
- для охорони здоров'я населення;
- для захисту репутації або прав інших людей;
- для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно;
- для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Взаємодія поліції з представниками ЗМІ під час здійснення правоохоронної діяльності

З метою недопущення оприлюднення даних про вчинені злочини в обсягах, які можуть зашкодити їх розкриттю та розслідуванню чи порушити права суб'єктів кримінального провадження, оперативна інформація про резонансні злочини й події має надаватися представникам засобів масової інформації після погодження з керівництвом ГУНП (у нічний час – із відповідальними від керівництва).

У разі вчинення протиправних дій стосовно представників засобів масової інформації, інших резонансних подій за їх участю необхідно забезпечити негайне прибуття до місць таких подій керівництва ГУНП, представників відповідних підрозділів комунікацій з метою здійснення контролю за дотриманням прав журналістів.

З метою попередження фактів ігнорування права журналістів на отримання інформації, створення сприятливих умов для безпеки журналістів під час виконання ними свого професійного обов'язку в місцях проведення масових заходів і надзвичайних подій, надання фахових коментарів та роз'яснень представникам ЗМІ в обов'язковому порядку в поліції слід визначати уповноважену особу з числа керівництва підрозділів для оперативної взаємодії з журналістами безпосередньо в місцях таких подій.

З метою спрощення доступу журналістів до відкритої інформації про діяльність підрозділів Національної поліції, попередження можливості маніпулювання кількісними та якісними показниками її роботи в поліції необхідно підтримувати в актуальному стані тематичні рубрики зі статистичними даними та іншими відкритими інформаційними масивами на офіційних веб-сайтах підрозділів та сторінках у соціальних мережах.

Поліції слід оперативно спростовувати поширену засобами масової інформації недостовірну, неточну та упереджену інформацію про діяльність підрозділів Національної поліції шляхом надання аргументованих відповідей редакціям ЗМІ, оприлюднення таких матеріалів на своїх офіційних веб-сайтах, сторінках у соціальних мережах, проведення брифінгів та прес-конференцій відповідних посадових осіб.

Під час організації інтерв'ю необхідно пам'ятати, що в процесі передаванні інформації можливо викривлення її змісту, до того ж відбувається її часткова втрата. Тому поліції необхідно обов'язково домовлятися із представниками ЗМІ, які беруть інтерв'ю, про перегляд готового матеріалу згідно зі ст. 3 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні». Посадова особа має право на внесення змін до свого інтерв'ю, а також взагалі заборонити його опублікування.

Взаємодія поліції з працівниками ЗМІ під час проведення масових заходів має включати:

- безперешкодне перебування журналістів у місцях проведення мітингів, демонстрацій та інших масових заходів за наявності в них посвідчень та в разі виконання ними редакційних завдань;

– надання представникам ЗМІ повної, об'єктивної та достовірної інформації (крім таємної або службового користування) щодо забезпечення публічного порядку та безпеки, безпеки дорожнього руху, обмежувальних та інших заходів, що можуть упроваджуватися під час проведення цих заходів, роз'яснення їх доцільності.

Алгоритм дій працівника Національної поліції на місці події (злочину)

1. На місці події працівник поліції повинен:
 - підійти до журналістів, назвати себе та пред'явити посвідчення та жетон;
 - перевірити наявність посвідчення журналіста (акредитацію) або його належність до засобу масової інформації, що підтверджується редакційним або службовим посвідченням чи іншим документом, виданим засобом масової інформації, його редакцією або професійною чи творчою спілкою журналістів. Це стосується і журналістів, які працюють за тимчасовим контрактом (т. зв. фрілансерів) – якщо у них немає документального підтвердження належності до ЗМІ, вони користуються загальними правами громадян, що визначені чинним законодавством;
 - з'ясувати наміри працівника ЗМІ та наявність у нього редакційного завдання;
 - у разі відсутності у працівника поліції якихось особливих вказівок стосовно висвітлення події, що сталася, з'ясувати їх у свого керівництва.
 - 2. Якщо на місці події є працівник прес-служби поліції або інший проінструктований працівник, саме він має коментувати та вести всі переговори з представниками ЗМІ.
 - 3. Уповноважена на спілкування з журналістами особа визначає можливість надання коментарю ЗМІ та його зміст. При цьому працівнику поліції необхідно:
 - оцінити ситуацію та визначити місце розташування журналістів та відеокамер, розмістити їх таким чином, щоб вони не заважали виконанню поліцейськими їхніх обов'язків;
 - контролювати порядок пересування представників ЗМІ, щоб не допустити пошкодження, спотворення або знищення ними слідів злочину, доказів або іншої важливої інформації для виконання службових обов'язків поліцейськими;
 - за можливості провести інструктаж із журналістами та представниками ЗМІ, які прибули на місце події, щоб вони не заважали працівникам поліції та мали змогу виконати свої редакційні завдання.
 - 4. Слід пам'ятати, що кожна зі сторін виконує свої прямі службові та професійні обов'язки, а отже, має права й обов'язки, визначені законодавством:
 - працівники поліції забезпечують безпеку присутніх;
 - журналісти доносять інформацію про події.
 - 5. Усі учасники взаємодії у своїй професійній діяльності повинні дотримуватися взаємоповаги, ввічливості та тактовності, щоб гідно та віддано виконувати поставлені перед ними завдання, а головне – не заважати одне одному.

Розголошення відомостей про досудове розслідування

Працівник поліції може відмовити журналісту в наданні коментарю щодо подій, які відносяться до того чи іншого досудового розслідування, **посилаючись на ст. 222** (недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування) КПК України.

1. Відомості досудового розслідування можна розголошувати лише з дозволу слідчого або прокурора і в тому обсязі, в якому вони визнають можливим.

2. Слідчий, прокурор попереджає осіб, яким стали відомі відомості досудового розслідування у зв'язку з участю в ньому, про їхній обов'язок не розголошувати такі відомості без його дозволу. Незаконне розголошення відомостей досудового розслідування тягне за собою кримінальну відповідальність, установлену законом (стаття 222 КПК України).

Представникам ЗМІ слід пам'ятати, що передчасне і неконтрольоване розголошення даних досудового розслідування може не тільки вплинути на його хід, завдати шкоди повноті й об'єктивності встановлення обставин кримінального правопорушення, а й зашкодити інтересам потерпілого, підозрюваного й інших учасників кримінального провадження.

Лише слідчий, прокурор як уповноважені на проведення досудового розслідування особи визначають зміст і обсяг даних досудового розслідування, які можуть бути оприлюднені і стати відомими певному або невизначеному колу осіб, зокрема іншим учасникам кримінального провадження.

Слідчий попереджає осіб, яким стали відомі відомості досудового розслідування **у зв'язку з участю в ньому**, про їхній обов'язок не розголошувати такі відомості без його дозволу.

Відомості, що розкривають обставини приватного життя учасників кримінального судочинства, можуть бути розкриті журналістами не лише за дозволом слідчого, прокурора, а й тільки після попереднього узгодження з особами, чії обставини приватного життя можуть стати відомими стороннім особам. У таких випадках **згода учасника кримінального провадження на розголошення відомостей про його приватне життя повинна бути виражена в письмовій формі й додаватися до матеріалів провадження.**

Попередження слідчим, прокурором осіб, яким стали відомі відомості досудового розслідування у зв'язку з участю в ньому, про нерозголошення таких відомостей без його дозволу **здійснюється шляхом відбирання письмового зобов'язання у формі підписки з роз'ясненням відповідальності, що може настати за незаконне розголошення відомостей, така підписка долучається до матеріалів кримінального провадження.**

Підписку про нерозголошення відомостей досудового розслідування слідчий, прокурор може відібрати від будь-якої особи, незалежно від процесуального статусу, ролі як учасника слідчої (розшукової) дії, джерела чи способу отримання ними даних про досудове розслідування, в тому числі і від журналіста або працівника ЗМІ.

З метою забезпечення таємниці даних досудового розслідування слідчий **складає протокол** попередження про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування.

Попередження про нерозголошення даних можуть відноситись до всіх матеріалів кримінального провадження, їх частини або окремого факту.

Попередження про нерозголошення даних може бути зроблене слідчим на **будь-якому етапі розслідування**.

Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування тягне за собою кримінальну відповідальність, передбачену **ст. 387 Кримінального кодексу України**:

1. **Розголошення без письмового дозволу** прокурора, слідчого або особи, яка провадила оперативно-розшукову діяльність, даних оперативно-розшукової діяльності або досудового розслідування особою, попередженою в установленому законом порядку про обов'язок не розголошувати такі дані, – карається штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років.

2. **Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування**, вчинене суддею, прокурором, слідчим, працівником оперативно-розшукового органу незалежно від того, чи приймала ця особа безпосередню участь в оперативно-розшуковій діяльності, досудовому розслідуванні, – карається штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Дія, передбачена частиною другою цієї статті, якщо розголошені дані ганьблять людину, принижують її честь і гідність, – карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Роз'яснення деяких понять:

дані – це відомості, зібрані в ході досудового розслідування, які відображені в протоколах та інших документах і речових доказах, що є в кримінальному провадженні;

розголошення відомостей – це повідомлення у будь-який спосіб (безпосередньо, телефоном, у листі, шляхом публікації у пресі, по радіо, в мережі Інтернет, на телебаченні тощо) даних досудового розслідування третім особам (хоча б одній) без дозволу (всупереч забороні) слідчого, прокурора, начальника слідчого відділу (відділення);

участь у досудовому розслідуванні – стосується учасників кримінального провадження, передбачених пунктом 25 статті 3 Кримінального процесуального кодексу (сторони кримінального провадження, потерпілий, його представник та законний представник, цивільний позивач, його представник та законний

представник, цивільний відповідач та його представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію), заявник, свідок та його адвокат, понятий, заставодавець, перекладач, експерт, спеціаліст).

З метою недопущення можливих обвинувачень на адресу слідчих у розголошенні даних досудового розслідування, їм забороняється давати інтерв'ю в засобах масової інформації.

Це обумовлено тим, що розголошення слідчим, прокурором, суддею, працівником оперативно-розшукового органу даних оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування, згідно з частиною другою статті 387 КК України, є кримінально караним діянням незалежно від суспільно небезпечних наслідків, які можуть наставати. Слідчий має право давати дозвіл на поширення даних досудового розслідування лише учаснику кримінального провадження, тобто особі, яка вже володіє певною частиною інформації, а не отримала її безпосередньо від слідчого.

Порядок взаємодії працівників Національної поліції з прес-службою та ЗМІ

Представник ЗМІ, у тому числі поліцейський – працівник підрозділу по зв'язках із громадськістю вправі надавати в ЗМІ матеріали про вчинені кримінальні правопорушення без письмового погодження зі слідчим. **Не дозволяється оприлюднювати інформацію, отриману безпосередньо від слідчого чи працівника оперативно-розшукового підрозділу, оскільки в цьому разі вони можуть бути притягнуті до відповідальності.**

Форму дозволу на розголошення даних досудового слідства не встановлено. Слідчий у кримінальному провадженні складає протокол про попередження особи, яка бере участь у кримінальному провадженні, про недопустимість розголошення даних досудового розслідування.

У той же час **слідчий не може уповноважувати представників ЗМІ на оприлюднення наданих ним відомостей.**

Оскільки слідчий є суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 387 КК України (як і суддя, прокурор, працівник оперативно-розшукового органу), незалежно від того, чи брав він безпосередню участь в оперативно-розшуковій діяльності чи досудовому розслідуванні, він не вправі розголошувати будь-кому дані досудового розслідування.

Погодження слідчим отриманих прес-службою матеріалів щодо висвітлення вчинених злочинів, коментарів щодо резонансних подій заборонено.

Матеріали можна отримувати від інших працівників поліції, які не є слідчими та працівниками оперативно-розшукового органу (наприклад, отримувати

інформацію від чергової частини органу (підрозділу) поліції, брати безпосередню участь в отриманні інформації).

Крім того, **інформацію можуть надавати інші працівники поліції, якщо вони безпосередньо не є учасниками кримінального провадження** (свідками, заявниками, потерпілими, спеціалістами) та письмово не попереджені в установленому порядку про недопустимість розголошення даних досудового розслідування, якщо це не зашкодить інтересам кримінального провадження та не сприятиме витоку значимої інформації, яку може бути використано не в інтересах правосуддя.

Зазначене стосується і підготовки матеріалів керівнику органу поліції про стан оперативної ситуації.

Якщо слідчий або прокурор письмово попередив особу, яка бере участь у кримінальному провадженні, розголошення даних досудового розслідування тягнучим за собою відповідальність незалежно від того, хто саме попередив про недопустимість такого розголошення. Слідчий зобов'язаний виконувати вказівки прокурора.

Визначення оперативності та обсягу інформації, яка надається ЗМІ, потрібно здійснювати самостійно поліцейським – працівникам підрозділів по зв'язках із громадськістю (прес-центрів), у разі необхідності погоджуючи ці питання з керівником поліції. **Не дозволяється отримувати таку інформацію у слідчого**, оскільки в такому разі він буде нести відповідальність.

Заборона розголошувати дані досудового розслідування відповідно до вимог статті 222 і пункту 25 статті 3 Кримінального процесуального кодексу України стосується потерпілого, його представника та законного представника, цивільного позивача, його представника та законного представника, цивільного відповідача та його представника, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію), заявника, свідка та його адвоката, понятого, заставодавця, перекладача, експерта, спеціаліста, які письмово попереджені про недопустимість розголошення даних досудового розслідування.

Слідчий, прокурор **письмово попереджає** осіб, яким стали відомі відомості досудового розслідування у зв'язку з участю в ньому, про їх обов'язок не розголошувати такі відомості без його дозволу.

Якщо працівник прес-служби особисто не бере участь у кримінальному провадженні та письмово не попереджений про недопустимість розголошення його даних, на нього не можуть поширюватися вимоги вказаних положень КПК.

Проведення фото- та відеозйомки

Журналісти мають право відкрито проводити фото- та відеозйомку будівель міськрайвідділів, фойє та інформаційних стендів Національної поліції. Спеціальний дозвіл для цього не потрібен.

Цивільний кодекс України передбачає, що особи, які перебувають на масовому заході, погодились на знімання себе на фото та відео апіорі.

Отже, журналіст має право проводити фото- та відеозйомку як громадян, так і працівників Національної поліції.

Закон України «Про Національну поліцію» не передбачає заборону проведення фіксації (фото- та відео-) працівників Національної поліції під час виконання ними своїх службових обов'язків.

Працівники ЗМІ можуть проводити зйомку (фото- та відео-) у приміщеннях відділів поліції та спеціально обладнаних громадських приймальнях, але тільки в тій частині цих будівель, яка не має спеціального режиму допуску.

Обмеження доступу на визначену територію

Чи мають право журналісти виконувати професійні обов'язки на території з обмеженим доступом?

Журналіст має право збирати інформацію в місцях масових безпорядків та воєнних дій за умов:

- пред'явлення посвідчення, що підтверджує професійну належність;
- проходження спеціального інструктажу з працівниками Національної поліції перед висвітленням подій;
- відсутності предметів і речовин, що можуть становити небезпеку та бути причиною недопущення до охоронюваної зони.

Які права мають працівники Національної поліції щодо обмеження доступу осіб на певну територію?

Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення.

Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей (**стаття 36 Закону України «Про Національну поліцію»**).

Організація та забезпечення пропускового режиму до адміністративного будинку органу (підрозділу) поліції покладаються на начальника цього органу (підрозділу), а контроль за здійсненням пропускового режиму – на чергову службу

(наказ МВС України «Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України» від 23.05.2017 № 440).

Для забезпечення належної охорони адміністративного будинку органу (підрозділу) поліції оперативний черговий зобов'язаний:

- знати плани охорони й оборони, протипожежного захисту адміністративного будинку, розташування службових приміщень та їх блокування;
- здійснювати силами добового наряду перевірки стану охорони, протипожежного захисту адміністративного будинку, справності заборів, дзвінків, сигналізації, засобів зв'язку;
- при спробі проникнення сторонніх осіб до адміністративних будинків організувати їх затримання. Про такий факт доповісти начальникові органу (підрозділу) поліції, відповідальному по цьому органу (підрозділу) поліції, до чергової частини (ситуаційного відділу) вищого рівня та діяти за їх вказівками;
- при збройному нападі на адміністративний будинок, спробі його захоплення або проникнення до службових приміщень агресивно настроєних осіб діяти відповідно до законодавства України.

Правила пропускового режиму на території апарату Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України та їх територіальних органів і підрозділів також затверджуються відповідними наказами керівництва цих установ.

Запровадження пропускового режиму на їх території, у режимних приміщеннях (зонах, територіях) здійснюється з метою запобігання:

- проникненню на територію та в режимні приміщення сторонніх осіб;
- відвіданню без належної на те потреби режимних приміщень сторонніми особами та відвідувачами, в т. ч. і підрозділів МВС та Національної поліції;
- несанкціонованому доступу сторонніх осіб до матеріальних носіїв секретної інформації та приміщень, де проводяться секретні роботи;
- несанкціонованому винесенню (вивезенню) за межі території установ або режимних приміщень (зони, території), а також унесенню (увезенню) до них матеріальних носіїв секретної інформації;
- внесенню (ввезенню) на територію установи аудіо-, відео-, фотоапаратури, інших технічних засобів без відповідного дозволу.

Взаємодія працівників Національної поліції з представниками ЗМІ під час несення служби : метод. рек. / авт.-уклад.: Бугайчук К. Л., Сердюк О. О., Гладкова Є. О., Щербаківа І. В., Баранник О. Б. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Голов. упр. Нац. поліції в Харків. обл. – Вид. 2-ге, випр. – Харків : ХНУВС, 2018. – 32 с.

У методичних рекомендаціях розкрито питання правового статусу працівників Національної поліції, журналістів та інших представників ЗМІ, принципи їх діяльності, права та обов'язки, відповідальність за перешкоджання професійній діяльності журналістів та працівників поліції. Роз'яснено питання збирання та оприлюднення публічної інформації, взаємодії поліції з представниками ЗМІ під час здійснення правоохоронної діяльності, подано алгоритм дій поліцейського на місці події (злочину), окрему увагу приділено питанням розголошення відомостей про досудове розслідування, проведення фото- та відеозйомки, обмеження доступу на певну територію.

Видання буде корисним працівникам поліції, представникам ЗМІ, а також усім, хто висвітлює проблеми правоохоронної діяльності.

УДК [351.74:316.774](477)

Приклад посилання на видання згідно з міжнародними стандартами:

Bugaychuk K. L., Serdyuk A.A., Hladkova Ye.O., Shcherbakova I.V. and Barannyk O.B., 2018. *Interaction of the officers of the National Police with the representatives of mass media while performing their duties [Vzaiemodiiia pratsivnykiv Natsionalnoi politsii z predstavnykamy ZMI pid chas nesennia sluzhby]*. 2nd ed., vypr. Kharkiv: KhNUVS.

Виробничо-практичне видання

БУГАЙЧУК Костянтин Леонідович
СЕРДЮК Олексій Олександрович
ГЛАДКОВА Євгенія Олексіївна
ЩЕРБАКІВА Ірина Василівна
БАРАННИК Олена Борисівна

ВЗАЄМОДІЯ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ПРЕДСТАВНИКАМИ ЗМІ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ

Методичні рекомендації

Редагування: Білоус П. О., Ступницька Г. Я.
Комп'ютерне верстання: Зозуля А. О.

Підписано до друку 07.11.2018. Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 1,87.
Обл.-вид. арк. 1,55. Наклад 70 прим. Зам. № 2018-15.

Видавець і виготовлювач – Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Л. Ландау, 27, м. Харків, 61080.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.